

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek

N^{ro.} 9.

21. Stycznia 1822.

Wiadomości zagraniczne.

Hiszpania.

List z Madrytu z d. 17. Grudnia, umieszczony w iedney z gazet Niemieckich zawiera: »Mamy tu listy z Kadyxu sięgające do d. 11. t. m. Miasto doznawało powierzchownie spokoyności. Naczelnik polityczny odbierał z różnych mieysc listy zawierające życzenia do adresu z d. 29. Października; toż samo uczyniły towarzystwa patriotyczne (cnotliwych bezkoszulowych, Kartageny, Walencyi, Murcyi i t. d.; w listach tych oświadczają chęć wniścia w związek z Kadyxem do utrzymania Konstytucyi. Podtenczas okazał się znowu duch innego rodzaju w Nawarze i Arragonii; w Caspé Calatayud, Huesca i Alcaniz obalono pomniki konstytucyjne przy odgłosie: »Niech żyje Konstytucyja! Lecz niech giną Republikański!« Gdzie niegdzie rozbroiono ochotników milicyi i uwięziono gorliwych Konstytucyonistów. — Z Korunny nadeszły wiadomości z d. 12. przyjemny treści. Jenerał Mina, w porozumieniu ze swoimi podrzędnymi Officerami oddał dowództwo wojskowe Gallicy Marszałkowi polnemu i Inspektorem Inżynierji D. Ramon Lopez i kazał urządzić uznać przeznaczonego od Rządu na czysie mieysce Jenerała Latre, który iak wiadomo stanął na czele miast Gallicy, co niechciały bydy w związku z Miną i Korunną. Universal mniema, iż Mina ułożył się wprzód z Latrem względem swego postępowania, że iedynie przez roztropność ulegal ludowi Korunny, i że nie myślał nigdy o tém, aby 30,000 przychylnych sobie ludzi miał założyć rzeczpospolitą, iak go obwiniano. W Ferrolu okazały się podobne iak w Korunnie poruszenia, atoli rozbiły się o stałość taczynego dowódcy. Junta tymczasowa Orensy, na którój czele był Biskup, a która zastąpiła radę municypalną, okazała roztropność. Wiele zatków przestało adresy, oświadczające przy-

chylnosc swoię do Rządu, a nienawisć ku wszystkim burzycielom spokoyności. — Okrety wojenne: Ferdynand VII., Hiszpania, Alexander I., Numancyia, Velasco i Montannes — uznano w Kadyxie za niezdatne do użycia i przeznaczono je przedać. — Przypisek: Mina wyjechał istotnie w d. 13. Grudnia z Korunny do Siguenzy, gdzie mu Rząd naznaczył mieszkanie.

Naynowsze gazety Paryzkie zawierają wiadomości z Madrytu do dnia 20. Listopada. Podług tych, dnia tego rano przyjmował Król Deputacyę Stanów, upoważnioną do złożenia Królowi Jnci uchwalonego w skutek wiadomych rozpraw na posiedzeniu z d. 18. adresu odpowiednego na poselstwo Królewskie z d. 25. Listopada; w adresie tym, iak i w zdaniu Kommissyi będącém podstawą owego adresu, uznają i ganią w prawdzie Stany nieposłuszeństwo i sprzeciwianie się miast Kadyxu i Sewilli, oświadczają atoli powtórnie, że są mocną przekonaniem, iż terazniejsze Ministeryum nie posiada zupełnie potrzebny siły moralney do kierowania sterem Rządu narodowego, z szczęśliwym skutkiem onegoż ochraniaania i utrzymania godności i prerogatyw korony. Z tąd pokładały nadzieję Stany, iż Król stosownie do praw, które mu Konstytucyia nadaie, przedsięwzięnie takie srodki iakich położenie Królestwa koniecznie wymaga. — Król odpowiedział krótko: »Zrozumiałem (*quedo enterado*); rzecz iest ważna; rozważę ją.« — List prywatny z Madrytu umieszczony w dzienniku rozpraw, mniema, iż Król postanowił nie przedsiębrać na teraz żadney odmiany w Ministeryum. Toż samo potwierdza list z Madrytu przez wiary godnego pisany; naypierwsze wiadomości okazały iak dalece ztwierdzą się te mniemania.

Względem niespokojnych poruszeń w Arragonii, donosi list z Madrytu z d. 20. Grudnia: »Jenerałny dowódzca tój prowincyi, Adba, wyruszył z wojskiem do Caspé, gdzie przybył d. 14., mieszkańcy wysłali na przeciwko niego Deputacyę; lecz odpowiedział,

iz niechce wchodzić w układy z buntownikami. Jenerał osądził uczynić uwagę, że duchowieństwo miało nieistki udział do tych poruszeń, albowiem słyszał odgłosy: »Niech żyje Bóg! niech żyje N. Panna! niech żyje Religia!« Wszyscy cięławi są dalszego skutku przedsięwzięć Jenerała. — W miasteczku Ouda w prowincyi Wallencyi, powalano w nocy pomnik Konstytucyiny. Alkad, Don Raphael Onerol, zwołał dnia następnego władze duchowne i cywilne na plac, w mowie swoiey rzucił przehłęctwa na sprawców tey szkarady, a otworzywszy sobie żyte w lewem ramieniu, obmył lwią kamień, wskazując przeto ofiarę, iaką każdy Hiszpan nieś powinien, dla utrzymania Konstytucyi czysto i bez zmazy. Stawy napisaly do Junty zdrowia w Barcellonic, aby wybrany tey prowincyi Valle i Moreno Guerra wydała potrzebne świadectwa, by się na Kongress stawić mogli. — Osada Cuety wsadzila na d. 8. Grudnia tamecznego Biskupa i trzech Kanoników na okręt za tak zwane zabiegi konstytucyiny i posiała ich do Hiszpanii.^a

Francyia.

Z Paryża d. 30. Grudnia. — Arcybiskup Paryzki wydał pod d. 27. t. m. list pasterski względem otworzenia na nowo ku służbie Bożey Chrześcijańskiej Kościoła S. Genowefy zamienionego podczas rewolucyi na Panteon Pogański. Do listu tego pasterskiego załączony jest list Króla Jmci pisany do Arcybiskupa, treści następującej: »Mości Arcybiskupie Paryzki! Rozkazałem oddać pod zarządzenie W Pana, wystawiony przez dziada moiego, Króla Ludwika XV. na cześć S. Genowefy kościół nowy, dla poświęcenia go znowu pod imieniem teyże Świętey służbie Bożey. Że zaś za przyktałem przodków Moich, chcę publicznie dać dowód Moiey czci dla patronki Moiego dobrego miasta Paryża, i za tey wstawieniem się ściagnąć na siebie i rodzinę Moją błogosławieństwo Boże, piszę więc do W Pana, oświadczać mu życzenia Moie, byś na d. 3. przyszłego miesiąca Stycznia nakazał raczej w tey mierze uroczyste modły w kościele S. Genowefy i wezwał na nie Sąd Królewski, korpus municypalności Moiego dobrego miasta Paryża, iakoteż sąd cywilny, trybunał handlowy, sędziów pokoju dwunastu okręgów Paryża, sztab ieneralny gwardyi narodowey i sztab ieneralny pierwszey dywizyi woyskowej Paryzkiéy. W Paryżu d. 26. Grudnia 1821.^a

(Podpisano) »Ludwik.«

Izba Paró w przyięła jednomyslnie na d. 28. Grudnia przesłany ieý przez Izbę Deputowanych projekt do ustawy względem zezwolenia na tymczasowe trzy dwunastych części podatków i mianowała przez losy wielką Deputacyię dla złożenia Królowi życzeń z powodu nowego roku.

Izba Deputowanych trudniła się jedynie w biorach swoich badaniem przełożonych ieý różnych projektów do ustaw. W d. 29. było publiczne posiedzenie, na którym Jenerał Donnadien zdał sprawę z różnych prób w imieniu Kommissyi petycyiny; prawie całe posiedzenie zięły rozprawy nad petycyją Adwokata Gray z Burgundy, nazwiskiem Crestin, który za przeciwne swoim obowiązkom postępowanie, mianowicie zaróżne potwarze pisma i oskarżenia osób sądowych, wymazany został z listy Adwokatów przez Ministra Sprawiedliwości na mocy art. 40 wyroku (Cesarskiego) z d. 14. Grudnia 1810, nadającego Ministrowi władzę ulagodzenia kary, a który żąda teraz zniesienia tego wyroku, iako dowolnego i opierającego się na ustawie daney przez bylego Władzcę Francyi, przed Konstytucyją teraznieyszą, niezgadzącej się z duchem teyże i ieý rozporządzeniami. Kommissyia, niewchodząc w rzecz samę, i nierozpoznawszy, czyli wymierzona przeciwko wspomnionemu Adwokatowi kara była słuszną lub nie, wniosła, aby prośbę tę odesłać do Ministra Sprawiedliwości, dla tego, że przypadek ten mogłby dać pożądaný powód do zaprowadzenia lepszey zgodności i związku między dziwaczniemi i przeciwiąciami się sobie ustawami z różnych epok a teraz we Francyi obowiązującemi. — Po długich rozprawach, wśród których były Minister Sprawiedliwości P. de Serre, (który wydał w mowie będący wyrok przeciwko Adwokatowi Crestin) zabrawszy głos, oświadczył, iż nie obawia się, aby powody iego wyroku poddane zostały pod rozpoznanie następcy, przystąpiono 142 głosami przeciwko 135 (zatem większością siedmiu głosów) do porządku dziennego przeciwko wnioskowi Kommissyi względem nowey petycyi. Prawie cały środek, większa część strony prawey, a nawet część lewego środka były za porządkiem dziennym. Wielu członków z samego końca prawey strony mianowicie i PP. Delalot, de Vaublanc, de la Bourdonnaye, de Bouriègne głosowali z mnieyszością przeciwko temuż.

Z Paryża d. 31. Grudnia. — Dzisieyszy Monitor zawiera rozporządzenie Królewskie

z d. 19. b. m. mocą którego Generał porucznik du Coetlosquet, dowódzca 7. dywizyi wojskowej mianowany jest Generalnym Dyrektorem osób składających Ministerstwo wojny a P. Percéval Intendent wojskowy, Sekretarz Generalny Ministerstwa wojny i członek Izby Deputowanych, Generalnym Intendentem Ministerstwa Woyny.

R o s s y i a.

Z Petersburga. — Po pierwszych dosyć mocnych mrozach zamarza Newa i rozumiano, że się zima zaczęła, atoli niebawem pocieplało, śnieg co był upadł, znikł, i lód na Newie po deszczu od dwóch dni często padającym tak jest cienki, iż zaledwie przeysć można pieszo po małych mostkach. Termometer pokazuje codziem 2 do 4 stopni ciepła, powietrze jest nie zmiernie ciężkie pochmarne i wilgotne, a że nie masz śniegu i nie mogą przybywać podwozy z żywnością, zatem takowe znacznie podróżały. Gdyby powietrze to potrwało jeszcze dni osiem a wiatr mocny powstał z morza, moglibyśmy się doczekać rzadkiego i wcale u nas nieznanego zdarzenia, iżby lód zupełnie zginął w Grudniu na Newie. Szczególna zaś jest, iż podług zeznania podróżnych, przybywających z okolic północnych i południowych Rossyi, spaść miało dosyć śniegu o 100 lub 60 wiorstw od Petersburga, i że ma być dobra saniami droga.

T u r c y i a.

Kuryier Angielski wyraża się względem najnowszych wypadków zaszłych w Trypolizy w sposobie następującym:

»Rozmaite są doniesienia w obiegu o zajęciu przez Greków Nowarino i Trypolizy. Względem pierwszego miasta tyle wiadomo z pewnością, że oddano je Grekom za poprzedzającą porządną kapitulacją, atoli takowa została natychmiast naruszoną i zabito 3,000 osób, męczyzn, niewiast i dzieci. Spodziewać się należy, iż podobniane przy tęg sposobności okrucieństwa są przesadzone. Wiadomości o zaszłych w Trypolizy zdarzeniach pochodzą niestety z bardzo autentycznego źródła iak, aby o nich wątpić można. Między Bejem z Mainy i Kolokotroni ze strony oblegających układano i zawartą z Władzami Tureckimi kapitulację. Dnia następującego wyszło wiele rodzin Tureckich z żonami i go dziećmi z miasta; zajęły one miejsce blisko obozu Greckiego, gdzie je przyjęto w sposobie przyjacielskim. Dnia trzeciego wyszło znowu podobnie tyleż bez przeszkody; niebawnie część wojska zajęła bez trudności i opora bramę miasta i warownię. Zatknięcia chorągiew Grecka

dała hasło do powszechnego szturm. Cała noc strawiono na rabowaniu i mordach bez różnicy płci i wieku.«

»Dnia następującego około 3,000 osób, najwięcej kobiet i dzieci wyprowadzono z obozu Greckiego, gdzie już dwa dni bawiły, do wawozu, tam rozebrano je i najokrutniej pozabiano!*) — — — Rzeź ta trwała ieszcze trzy dni. Między innymi pozabiano wszystkie rodziny żydowskie od małego do wielkiego, które się wtém znajdowały mieście. — Liczba osób wszystkich, które w Trypolizy utraciły życie wynosi 8,000 ludzi.**)

»Ponieważ wiadomo, iż Anglik, P. Gordon, był szefem sztabu Generalnego wojska oblegającego, więc możemy z rozkoszą donieść, iż, chociaż obecny obleżeniu, i tak do onegoż uskutecznienia iak i pierwey choynie się przykładał do przygotowań, czynił atoli najmocniejszy przedstawienia względem zamierzaney zdrady, a gdy widział daremne starania swoje, opuścił obóz i od tego czasu i służbę, w której mu własny jego honor i sława oyczyny nie dozwalały dłużej zostawać.«

»Czytamy codziennie przesadzone powieści o barbarzyństwie Turków, rozszerzanych w zamiarze, aby przeciwko temu Mocarstwu zapalić wojnę fanatyczną; trudno atoli będzie stronnikom Greków wykazać prawdziwą czynność Turków stosowną do powyższego obrazu, w którym wyszukane wiarofomstwo łączy się z dziką żądzą rozlewu krwi i męczeństwa.«

»A przecież, aby sprawę takimi zbrodniami zmazaną wesprzyć, głoszą najszlachetniejsze wspomnienia starożytności. Ci, którzy powstanie Greków nie uważają inaczej, iak tylko dodatek do ogólnego rozdziału rewolucyów, iako artykuł, który pomnaża sumę. Ci niezmordowani adwokaci zburzenia walcą iedynie dla tęg zasady, czyli takowa pokaże się w pojedynczych rozruchach pospólstwa lub w powstaniu całego ludu. Grecy, iako Grecy, nic w ich oczach nie znaczą; lecz ów święty ogień, gdziekolwiek się zajmie, musi być sta-

*) Kuryier uważa szczegóły tego krwi rozlewu za nadto okrutne, ażeby je miał ogłaszać. Dzielęmy z nim zupełnie to uczucie, ponieważ równie znane nam są owe szczegóły, a świadectwa, na których są oparte, nie podlegają wątpliwości.

(Przypisek Dostrzegacza Austriackiego.)

**) Jeżeli według tego wnosić mamy nie tylko o tych, którzy poginęli w mieście i twierdzy, lecz i o innych, więc liczba ta jest za małą. Tak zwane „Zdanie sprawy urzędowe Greków“, które czytać można w różnych gazetach, podają one na 20 do 21,000.

(Przyp. Dostrzegacza Austriackiego.)

rannie podsycany i utrzymywany przez Arcykapłanów nierządu. Dobrze rozważonym ich zamiarem jest podkopać istniejące podstawy porządku politycznego w Europie; zrobić między Rządzącymi a rządzonymi przerwę; napoić ostatnich zazdrością, nienawiścią i niechęcią; nie tylko spotwarzyć wszystkich Monarchów, lecz nade-wszystko Monarchiie; wyśmiać nie tylko same pojedyncze kształty wiary, lecz same nawet religii; wielbić jako cnotę opór, skoro ku wyższemu zmierza celowi, a każdy środek pochodzący z drugiey strony wystawiać, jako tyraniię i ucisk. Gdzie się taki systemat utrzymuje i za jakąbądź cenę utrzymać się powinien, nie trzeba żadnym zwolennikiem, żadnym uczniem pogardzać. Ztąd rewolucyia Grecka, iak dalece sięga jest dobrą sprawą; sam nawet upadek Państwa Ottomańskiego lepszy jest, iak żeby nie było żadnego. Powiedzie się ten upadek, to przynajmniej o jedno berto więcej wydarte zostało z ręki Królewskiey. A chociażby dla nich przyiemniejszy był kleynot z Korony Monarchy Chrześcijańskiej, (o czem nie wątpimy, gdyby to od ich zależało wyboru) to przecież wytepienie barbarzyńskiey dynastyi będzie inż dla nich pociechą. Zrobić się przez to wyłom, a może się też i dosyć powiększy i dozwoli wniyść powodzi zepsucia. W każdym razie zostanie sprawa wspartą.

Obraz polityczny różnych Państw Europejskich,

w Październiku 1821.

(Dokończenie.)

Hiszpania. — Stany trudniły się daley rozpoznaniem projektu do podzielenia kraju, tudzież projektu urządzenia milicyi, nakoniec po długich rozprawach i mocnym sprzeciwianiu się Deputowanych, broniących korzyści kupieckich, przyjęły taryfę cłową. — Zaraza i niezgody domowę wiodą spór o ten kraj piękny i nieszczęsny. Zbrojne kupy przeciągaia prowincyie, a chociaż często bywają pokonane, pokazują się z nową odwagą. W niektórych miastach podnosi groźną swą głowę demokracya. Ta ogłasza rzeczpospolitę i szuka pomocy mężów, którzy napiętnowali w oyczyźnie swoje publiczne wyroki, tam oblega więzienia, ostatnie smętne schronienia ofiar; których wymaga. Owdzie oznaymia Tronowi swoje samowładną wolę lub bezwstydnę zasady a tam

przepisuje Biskupom nowe prawidła karności. Przez złożenie Riega uczynił Rząd krok stanowczy. Jedno silne napomnienie ze strony Władz ukorzyło buntowników.

Portugalia. — Kraj ten poczyna kształtować owoców swojey rewolucyi i Władztwa ludu. Przez to, iż rodzina Królewsha osiadła w Ameryce, przeszkodziła tém rozdwoieniu się Brazylji z matką oyczyzną. Powrót rodziny Królewskiey do Europy przez wypadki w Oporto i Lizbonie zrzadzony, może w tém względzie pociągnąć skutki, iakich stronictwo woyskowe nie przewidywało w zapale swoim za odrodzeniem się dawney Luzytanii. Ponieważ Stany niechęcą, aby dopuszczano się tego w Brazylji, co buntownicze żołnierstwo uskutečniło w oyczyźnie, uchwały one nakoniec po długich rozprawach postać cztery bataliony do naybardziej zagrożonych punktów Rio de Janeiro i Pernambuko. Atoli w iakimże stosunku jest ta słaba pomoc z groźcém niebezpieczeństwem? Czyliż woysko, któremu zdradę względem Króla w oyczyźnie na zastugi porachowane, dochowywać będzie w obyey części świata wiary i posłuszeństwa?

Niderlandy. — W dniu 15. Października otworzył Król posiedzenie Stanów Jeneralnych mową z Tronu. Tak zaś było mało obecnych członków, iż dopiero w kilku dni rozpoczęto właściwie narady.

Włochy. — W Piemencie ogłoszono wyrok ponawiający zakaz wszystkich niepozwolonych i tajemnych towarzystw. — W d. 27. Października odprawił Król z Królową wiazd swój do Turynu przy widocznych oznakach radości ludu. — W Królestwie Neapolitańskim, czynna i surowa policyia, wraz z woyskiem C. K. śledzi rozboyników, którzy podczas odmiiany Rządu bardzo byli gorę wzięli.

Państwa Za-Europejskie. — Warownie Palembangu w Indyach wschodnich zdobyli Niderlandczycy szturmem, a Sultan był zmuszony do poddania się. — Władzca Marrokańskiego Państwa, Muley Soliman, pobit swojego synowca Muley Seyd na głowę pod Geferiiz. — Nowo mianowany Wice-Król Hiszpański, Jenerał O' Donoju, zawarł z Naczelnikiem powstańców Yturbidem konwencyą, opartą zupełnie za planie Yturbida ku założeniu Cesarstwa Meksykańskiego. W skutek tey ugody otworzyło miasto Veracruz swoje bramy dla obopólnego handlu a woyska Królewskie opuściły Meksyk. — Połączenie się Montevideo z Brasylią ogłoszone zostało urzędownie.